

Onko ASASTa syövän ehkäisyyn?

Miniannos asetyylisalisyylihappoa (ASA) vähentää sydän- ja verisuonisairauksia. Näin kertovat monet satunnaistetut tutkimukset. Sivumennen paljastuu yllättävä havainto: samalla syöpäkuolleisuus pienenee, mutta vain tietyn edellytyksin. Miniannos pitää ottaa päivittäin ja useiden vuosien ajan. Tämän kertoo kahdeksasta laajasta englantilaisesta satunnaistetusta kokeesta tehty analyysi (Rothwell P ym. Lancet 2011;377:31).

Yli neljä vuotta kestäneissä interventioissa ASA vähensi syöpäkuolleisuutta noin 20 %. Selvimmin vaikutus näkyi silloin, kun hoito oli kestänyt yli viisi vuotta. Vähemmän oli tässä tapauksessa 34 %. Vaikutukseen riitti 75 mg päivässä eikä annoksen lisääminen antanut lisähyötyä. Hyöty näkyi vielä interventioiden päätyttyäkin, aina 20 vuoden pituisen seurannan loppuun.

Vaikutukset olivat samanveroiset kaikissa tarkastelluissa interventioissa. Vaikutusta esiintyi moniin eri elimissä oleviin kasvaimiin. Tulokset viittasivat siihen, että vaikutukseen

riittäisi noin viiden vuoden lääkitys ruokatorven, haiman, aivojen ja keuhkojen kasvainten osalta. Maha-, kolorektaali- ja eturauhassyöpä vaativat pitemmän lääkityksen. Historiologisesti vaikutus oli suurin adeno-karsinoomiin. Vaikutukset olivat samansuuruiset sekä tupakoivilla että tupakoimattomilla. Kokonaiskuolleisuus oli myös ASAA käyttäneillä pienempi kuin lumetta käyttäneillä, mutta muussa kuin syöpäkuolleisuudessa ei ollut eroa.

Koska lääkettä jäi joiltakuilta ottamatta ja heidätkin pidettiin vertailuissa mukana, todelliset vaikutukset saattavat olla jopa havaittuja suurempia. ASA-hoitoa saaneilla todettiin hieman enemmän mahaverenvuotoja kuin lumetta ottaneilla, mutta kuolemaan johtaneita vuotoja ei esiintynyt. Tutkijat ovat tuloksista innoissaan, mutta samassa Lancetin numerossa oleva kommentti on varovaisempi (Jacobs E. Lancet 2011;377:3).

Vaikutusmekanismit haluttaisiin ymmärtää paremmin. Ainakin COX-2:n estolla on sormensa pelissä. ■ KP